

**Stimată Doamnă viceprim-ministru,
Stimată Doamnă director general,
Onorată asistență!**

Apariția statului –națiune a adus în discuție problema minorităților naționale care locuiau pe acest teritoriu. O preocupare deosebită în ceea ce privește protecția minorităților naționale a fost posibilă după terminarea celui de-al doilea război mondial. Această preocupare s-a soldat cu adoptarea a mai multor acte care vizau protecția ființei umane indiferent de rasă, origine, limbă, religie etc. Documentul nemijlocit chemat să protejeze minoritățile naționale este Convenția-cadru la care Republica Moldova este parte. Problema respectării drepturilor minorităților naționale în conformitate cu Convenția- cadru a fost subiect de dezbateră, ultima dată țara a prezentat raport pe 01 februarie 2009, preconizându-se o nouă audiere pe 01.02.2014. Această Reuniune care are loc sub egida BRI în opinia mea, constă în a identifica realizările după cel de-al treilea raport și a identifica neajunsurile pentru a le putea înlătura.

Convenția-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale nu include drepturi colective ci se bazează pe ideea că minoritățile pot fi protejate prin garantarea drepturilor indivizilor aparținând acestor minorități. Convenția reprezintă o serie de principii referitoare la drepturile indivizilor aparținând minorităților naționale, incluzând: non-discriminarea, promovarea egalității, promovarea condițiilor necesare pentru păstrarea și dezvoltarea culturii, a religiei, a limbii și a tradițiilor, libertatea de asociere, exprimare, libertatea de gândire, a conștiinței și a religiei, utilizarea limbii materne în spațiul public și privat, oral și în scris, precum și în relațiile cu autoritățile, instruirea în limba minorității, libertatea de a crea instituții educaționale, participarea la viața economică culturală și socială, participarea la viața publică, interzicerea asimilării forțate. Dat fiind că protecția minorităților naționale face parte mai mult obiectul politicii la nivelul statelor, Republica Moldova dispune de instrumentele necesare pentru asigurarea acestei protecții. Sub influența standatelor internaționale, unele progrese în acest domeniu au fost realizate.

Statul susține minoritățile naționale adoptând politici care contribuie la dezvoltarea economică socială, culturală și politică. Care au fost măsurile luate de către stat și ce măsuri necesită să mai adopte, necesită a fi expuse de vorbitori pentru a fi luate în calcul și înaintate, poate ca proiecte de legi sau hotărâri de guvern. Ar fi bine de auzit cum privesc reprezentanții minorităților naționale legea electorală, sistemul de partide și gradul de descentralizare. Segregarea elevilor pe criterii etnice nu poate fi reținută, situație constatată atât de consilierul ONU pentru

drepturile omului dl Claude Kahn, cât și de avocatul parlamentar. Situația este regretabilă și pentru aceea ca instituțiile care nemijlocit se ocupă cu educația nu au recunoscut faptul și nu au întreprins măsuri întru înlăturarea acestui flagel. Lipsa reacției și pe viitor la asemenea nereguli din partea instituțiilor vizate va putea duce la consecințe nefaste.

În virtutea Convenției – cadru, statul este acela carea promovează egalitatea deplină și efectivă a persoanelor ce aparțin minorităților naționale în toate domeniile vieții economice, sociale, politice și culturale. Trebuie înțeles, că prin egalitate se are în vedere egalitate în fața legii, iar legea protejează în egală măsură persoana împotriva tuturor formelor de discriminare fondată pe origine etnică sau alte motive.

Statul mai are și o altă obligație, promovarea unor condiții adecvate care ar permite minorităților lor naționale să-și păstreze și să-și dezvolte cultura lor proprie, religia, limba, tradițiile ce constituie elemente esențiale de identitate.

Limba, în calitate sa de indicator în ceea ce privește apartenența etnică a persoanei la un anumit grup, alături de cultura și tradițiile acestui popor necesită a fi protejată și dezvoltată. Un rol important revine autorităților, care împreună cu reprezentanții minorităților naționale, necesită să identifice necesitățile pentru realizare, atrăgând și susținând proiecte în acest domeniu. Cunoașterea și studierea limbii materne nu trebuie să vină în contradicție cu studierea și cunoașterea limbii oficiale a statului. Urmare unei analize efectuate, am constatat că problemei în cauză nu i se acordă atenția cuvenită cu toate că Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei prin Rezoluția CM/res CMN (2010)6 privind implimentarea prevederilor Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale de către Moldova a indicat ”predarea limbii de stat pentru persoanele aparținând minorităților rămâne a fi nesatisfăcătoare, chiar dacă au fost realizate diverse programe. Acest lucru poate limita posibilitățile pentru participarea lor eficientă în activitățile publice și viața social economică. În afară de aceasta, dezvoltarea de mai departe a sistemului de studiere și instruire în limbile minoritare devine dificilă din cauza insuficienței de surse și anume a manualelor și lipsei de cadre pregătite adecvat”.

Participarea minorităților naționale în viața publică, economică, socială și culturală a țării cunoaște o îmbunătățire. Îngrijorătoare rămâne situația populației de etnie romă care cere efort atât din partea autorităților statului, cât și din partea reprezentanților comunității romilor. Situația existentă se datorează lipsei studiilor necesare pentru ce este necesar ca însăși populația romă să conștientizeze acest fapt și să depună efort pentru înlăturarea acestui neajuns.

Țara noastră este polietnică, fiind membră al Consiliului Europei și ratificând mai multe acte în domeniul drepturilor omului s-a angajat să promoveze diversitatea, eliminând barierele și încurajând contactele și cooperarea între persoane care aparțin diferitor grupuri, promovând în așa fel toleranța și înțelegerea reciprocă pentru combaterea tuturor formelor de discriminare.

Politica lingvistică trebuie promovată în așa mod ca fiecare limbă să fie respectată și să nu fie marginalizată. Este important, ca aceste limbi împreună cu limba oficială a statului să constituie o parte integrantă a societății.

Cu toate că tensiuni între minoritățile naționale și populația majoritară nu există, periodic în societate apar cazuri conflictuale între persoane aparținând diferitor etnii, constatăm discriminare a persoanelor de etnie romă și expuneri cu caracter rasial din partea unor persoane, atât private, cât și de rang oficial.

Dat fiind că unele minorități naționale în procesul educațional nu utilizează în măsura corespunzătoare limba lor maternă, pentru ameliorarea acestei situații este necesar de adoptat măsuri suplimentare pentru organizarea unor cursuri intensive de studiere a limbii materne și pregătirea profesorilor care ar putea ține lecții în această limbă.

Mass-media joacă un rol important în promovarea și respectarea drepturilor minorităților naționale, dând posibilitate să obțină informații și să comunice informații și idei în limba lor maternă, situație prevăzută de art.9 din Convenția-cadru. Revederea politicii ar da posibilitate ca minoritățile naționale să se implice activ în viața politică, economică, socială și culturală.